

15.2.2

14b (משנה א) → 15b (האסור לו)

7. אם אהרת? קח לו שארה קסותה וענתה לא גרע: שמות כא, י

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת נדרים פרק ב משנה א

וכבר נתבאר לך בפרק הראשון שהנדרים אין חלין אלא על דבר שיש בו ממש ושבועות חלות על דבר שיש בו ממש ועל דבר שאין בו ממש, ולפיכך אמר קונם שאיני ישן ושאיני מדבר וכו' הרי זה בלא יחל דברו ולא אמר הרי זה אסור לפי שקונם מכנויי נדרים, ודברים אלו הן דברים שאין בהן ממש ולפיכך אינו חייב בהן כלום מדאורייתא אבל מדרבנן אסור, ולפיכך אמר הרי זה בלא יחל דברו לפי שהוא מדרבנן שאמרו דברים המותרין ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה רשאי לנהוג בהן התר כדי לבטלן משום שני' לא יחל דברו. ולפיכך אמר בדברים אלו הרי זה בלא יחל כלומר אף על פי שאין אלו חלים, הואיל ובני אדם מחשיבין אותן נדרים הרי הן אסורין משום לא יחל דברו כמו שקבלנו בפירושו. אבל באמרו שבועה שאיני ישן וכו' אמר על כך אסור כמו שהקדמנו שבועה חלה על דבר שיש בו ממש ועל דבר שאין בו ממש. ודע שמי שנשבע שלא ישן ג' ימים רצופים לילה ויומם מלקין אותו וישן מתי שירצה מפני שנשבע על דבר שאי אפשר. ויתבאר כללי עונשי השבועות במסכת שבועות, אבל במסכתא זו יתבאר איזה מן השבועות והנדרים חלין ואיזה מהן שאינן חלין.

I 2a related to necessary activities: משנה א

a A נדר not to sleep, talk or walk – he violates לא יחל (when he sleeps, talks or walks, respectively)

i Variation: if he makes a conditional נדר – my eyes are forbidden to sleep today if I sleep tomorrow:

1 ד' יהודה (רב) he may not sleep today lest he sleep tomorrow

2 ד' נחמן he may sleep today – he'll be careful tomorrow

(a) consensus: if he flips the condition, he may sleep today, since all agree he's careful vis-à-vis the נדר

(b) challenge (to יהודה ר') from our משנה.

(i) must be: a case where he related the נדר to his eyes (else it is ממש בו ממש)

(ii) must be: where he gave a specific limit to his non-sleeping (else he is לוקה immediately and we allow him to sleep as per ר' יוחנן's ruling re: שבועה שלא אישן)

(iii) can't be: a case where he prohibited sleep tomorrow if he sleeps today, since we have a consensus that he is careful about the איסור, so

(iv) must be: a case where he prohibited sleep today if he sleeps tomorrow, and he can only violate ר' יהודה if he slept today → we allow him to sleep today (as ר' נחמן rules) → rejection of יהודה

(v) defense: case is if he went ahead and slept today, he is close to violating לא יחל by sleeping מחר

(c) alternate reading (רבינא): didn't relate the נדר to his eyes (→not really valid) and בל יחל is דרבנן

(i) support: ruling that acting permissively in presence of those who regard such actions as violations is a violation of בל יחל (clearly דרבנן)

(d) challenge (to יהודה ר'): משנה ז: חג – if you go to father's house by חג, you may not be נהנה until פסח

(i) she may end up violating לא יחל → we allow her to go to her father's house

(ii) → we allow a fulfillment of a condition that catalyzes a נדר and aren't concerned that she'll violate the נדר

(iii) defense: case where she went on her own (we didn't allow it)

(e) challenge (from next clause): if you go to father's house by פסח, you may not be נהנה until חג

(i) implication: if she didn't go before פסח, she may be נהנית (even before פסח)

(ii) defense: we still disallow it, only מדרבנן

(f) challenge: if he forbids a loaf on himself today conditional to his walking somewhere מחר:

(i) then: if he eats (today), he may not walk tomorrow

(ii) therefore: we see that he may eat

(iii) answer: it doesn't state that he may eat, just the consequence if he does

(g) challenge: it doesn't state that he may walk, but that if he walked, he violates בל יחל (i.e. he may not walk, contra ר' יהודה's consent that he may walk, since he'll be careful about the איסור

(i) answer: it could've said מהלך, but parallel construction militates for הלך

b A נדר not to cohabit with his wife – he immediately violates לא יחל

i Note: only if he formulates it that his enjoying her תשיש is prohibited; else it fails since he is משועבד to her as per v. 1